

оздоровленню фінансового сектору. Підвищити ефективність антикризового управління у банківському секторі можливо за рахунок реалізації заходів щодо посилення контролю за рефінансуванням банків і надання цьому процесу більшої публічності. Постійне відстеження напрямів використання банками цих коштів сприятиме кредитуванню економіки й не створюватиме штучного ажіотажу на валютному ринку. Уряди багатьох країн у своїй практиці широко використовують й інші антикризові заходи, наприклад, виділення значних бюджетних коштів для рекапіталізації банків, викуп спеціальними державними установами проблемних активів. Водночас потребують удосконалення підходи до визначення стійкості банківських установ, оскільки в період кризи традиційні методики не завжди дають бажаний результат. Ключовими орієнтирами надійності банку мають стати показники його ліквідності. Вчасна реалізація запропонованих заходів дасть можливість сформувати більш ефективний механізм банківської стабільності і створити нову архітектуру після кризової фінансової системи в Україні.

Література

1. Міщенко В.І. «Особливості посткризового реформування фінансового сектору України», «Фінанси України» 2010 №10-с.3;
2. Рисін В.В. «Наслідки фінансової кризи для банківського сектору та ризику державного втручання», «Фінанси України» 2010 №8-с.24-25;
3. Кузнєцова А.Я. «Антикризовий аспект моніторингу стійкості банківського сектору України» Вісник НБУ 2009 №5-с.86-94

Ривак Н.О.

ЗМІНИ ВІТЧИЗНЯНОГО ПОДАТКОВОГО ТА МИТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Невід'ємною передумовою стабільного розвитку національної економіки є забезпечення економічної безпеки підприємництва. Простежується чітка взаємозалежність між ефективним розвитком підприємництва і забезпеченням фінансової, соціальної, зовнішньоекономічної, технологічної, продовольчої, демографічної, енергетичної і екологічної складових безпеки держави.

Прийняття Податкового кодексу (реєстраційний № 2755-VI від 2 грудня 2010 року) та розробка нового Митного кодексу (планово набере чинності з 1 січня 2012) спрямовані на підвищення фінансової, соціальної, зовнішньоекономічної безпеки держави і на підвищення економічної безпеки вітчизняного підприємництва. Незважаючи на наявність суттєвих переваг прийняття комплексних нормативних актів у податковій та митній сферах, необхідно врахувати ті негативні аспекти функціонування ділового середовища, які були

спричинені та можуть виникнути в майбутньому в результаті дії окремих норм зазначених документів.

Податковий кодекс позиціонується як акт, що суттєво лібералізує та стимулює ділове середовище. Однак, судячи з останніх рейтингових оцінок умов ведення бізнесу Doing Business групи Світового банку, Україна залишилась на 181-му місці серед 183 країн, як і торік [1]. У 2011 році спостерігалась загрозлива тенденція витиснення середнього і малого бізнесу зі сфери ПДВ, позбавляючи його представників свідоцтв платників податку, і відтак, анулюючи задекларовані суми податкового кредиту. В таких діях податкових органів вбачаємо суттєву загрозу фінансовій безпеці малого і середнього підприємництва. ПДВ, що був винайдений у XX столітті саме як податок на кінцевого споживача (економічна ідея проста – більше ПДВ платить той, хто більше споживає), в Україні поступово перетворюється на податок з малого бізнесу. Адже саме малий бізнес, який представлений, в основному, в роздрібному сегменті економіки, найчастіше виступає кінцевою ланкою в довгому ланцюжку виробник-споживач.

Якщо анулювати ПДВ-реєстрацію тих суб'єктів підприємницької діяльності, які здійснюють реалізацію кінцевим споживачам, то вони фактично переберуть на себе тягар сплати ПДВ. В першу чергу, постраждають ті, хто продає товари з мінімальними націнками. З метою виживання вони будуть змушені підвищувати ціни. І в той час, коли в їхньому сегменті бізнесу перебуватимуть великі конкуренти зі статусом платників ПДВ, то малому бізнесу залишиться мало шансів отримати перемогу в цінових змаганнях. За таких умов велика кількість приватних підприємців та їх найманих працівників можуть наповнити ринок праці. Самозайняті перетворяться на безробітних, що, в свою чергу, спричинить несприятливі макроекономічні наслідки в країні, зокрема загальне зменшення рівня заробітної плати.

За підсумками 2011 року чітко простежуємо посилення фіскального тиску на бізнес. Так, за розрахунками Національного інституту стратегічних досліджень (НІСД), сьогодні податковий тиск на бізнес зріс на 4 %, а за підсумками року він збільшиться на 20 %. За січень-серпень 2011 року податкові надходження до бюджету зросли на 72 % порівняно з аналогічним періодом минулого року, хоча інфляція в цей час була незначна [2]. Левова частка цього приросту була досягнута за рахунок наступних стратегічно малоефективних заходів вітчизняних податкових органів: переплати податків, хронічної затримки з погашення ПДВ, звільнення від оподаткування ПДВ операцій з поставок зернових, тиску на платників єдиного податку з метою їх переходу на загальну систему оподаткування, дублювання підстав для планових та позапланових перевірок та інших.

Серйозною проблемою залишається порядок вирішення справ щодо сплати податків у вітчизняній судовій системі. Так, на відміну від розвинених країн, в Україні 95 % рішень у судах виноситься на користь податкових органів (для порівняння: в Росії, яка вважається набагато менш ліберальною, ніж Україна, 78 % рішень приймаються, навпаки, на користь бізнесу) [2].

Передбачається, що новий Митний кодекс в більшій мірі відстоюватиме ін-

тереси бізнесу, ніж Податковий кодекс. Так, в даному документі враховано 70 % пропозицій Європейської бізнес-асоціації с Митним кодексом з 1 січня 2012 року буде запроваджено електронну систему декларування, визначено чіткий перелік документів, необхідних для оформлення товару на митниці; підприємець зможе самостійно обирати митницю, на якій проходитиме митну процедуру; час оформлення імпоротно-експортної операції буде скорочено з 24 до 4 годин, митник нестиме персональну відповідальність за неправомірні затримки. Також новим Митним кодексом встановлено перелік особистих речей, які людина може перевозити через кордон без декларування, лібералізовані норми вивезення товару. Громадяни отримають право ввозити через кордон в Україну товари на 1000 євро вагою 50 кілограмів у ручній поклажі (сьогодні дозволено на 200 євро); товари на суму від 1 до 10 тисяч євро оподатковуватимуться за загальною ставкою мита у розмірі 10 відсотків [3].

Нові митні правила сприятимуть збільшенню товарообігу, контрабандні товари одразу вилучатимуться та продаватимуться, бюджет отримуватиме кошти, не чекаючи кілька років на завершення кримінальної справи; зменшення числа контролюючих органів сприятиме зниженню рівня корупції.

Прийнятий Податковий кодекс та діючі процедури адміністрування податків в Україні потребують значних доопрацювань з метою вдосконалення правового поля справляння податкових платежів. Для підвищення економічної безпеки підприємництва потрібно впровадити дієву систему моніторингу ефективності функціонування податкової системи. Доопрацювання ж нового Митного кодексу повинно здійснюватись в рамках максимального наближення українського митного законодавства до міжнародних конвенцій і стандартів, спрощення бюрократичної митної процедури, а також врахування тих труднощів, з якими зіштовхнулись вітчизняні податкові органи та бізнес на шляху впровадження в дію Податкового кодексу.

Література

1. http://dt.ua/ECONOMICS/male_pidpriemnitstvo_sezon_polyuvannya_vidkrito-90951.html
2. <http://news.finance.ua/ua/~2/110/all/2011/11/09/258325>
3. <http://news.finance.ua/ua/~2/110/all/2011/11/13/258810>

Ролдугіна Ю.В., Ковальова І.В.

ОСОБЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВ

Сьогодні спостерігається бурхливий розвиток інформаційних технологій. Говорячи про інформаційну безпеку, досить рідко згадують про блокування зовнішніх носіїв на робочих місцях. Інформація, яка знаходиться на електронних носіях, займає вагоме місце в житті суспільства. Доступність такої інформації обумовлена цілим рядом факторів, зокрема, великі об'єми, можлива анонімність доступу, можливість «інформаційних диверсій» і т.д. Все це робить завдання забезпечення захищеності інформації, що розміщується у комп'ютерному середо-